

בעודשי"ת

שבע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת לך תשפ"ד

גליון ב' אלפים צ"ד

שנה מ' • גליון ג'

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת לך תשב"ז

- בעיר שכם נבלה נעשתה לבת יעקב, וגם שם קבלו ישראל שבועת התורה. ונאמר לאברהם שכזאת היא ארץ ישראל שיש בה שני הפכיים, צדיקים גדולים ביותר, ורשעים שפלים ביותר. לא תחיה כל נשמה דוקא בשבע אומות שבארץ ישראל לפי שהם גרועים ביותר.
- בראשית בוא האדם לארץ ישראל הוא נופל ממדיגתו, וכשיאנו מתאמץ נגד הסטרא אחרא הוא נופל ומרשיע ביותר.
- ל"ו צדיקים בחוץ לארץ ול"ו צדיקים בארץ ישראל כנגד כל העולם, וכמו כן יש לעומתם ל"ו רשעים. סיפור מהרה"ק משינאווא זי"ע שפגש בצפת ל"ו צדיק נסתר שהלך בלבוש פשוט. לעומת זה ל"ו רשעים מתחזים כצדיקים ולובשים לבנים.
- בזמן המקדש מרוב התגברות הקדושה היו לעומת זה נביאי הבעל, ורואים בנ"ך שישראל הרבו לעשות הרע, כי מי שלא היה ראוי להשיג אור הקדושה נפל ביותר.
- כך הוא גם אצל הצדיקים אשר מי שאינו זוכה לקבל מהם נופל ומתגרע. זה שאמרו הוי מתחזם כנגד אורן וכו', שלא להיות כנר בפני האבוקה.
- אברהם נתיירא מאוד מזה, ונאמר לו שיהיו זרעו הולכים בדרכי אבות. גלותם מארץ ישראל לטובתם דכיון שסרו מדרך התורה שם היו יורדים ומתקלקלים ביותר.
- חסידים נסעו על ימים הקדושים אל הצדיקים שבמחיצתם יכולים לכוין יותר. ולעומת זה הרשעים מבלבלים בכוונת התפילה, וכמו שאמרו כל תענית שאין בה מפושעי ישראל וכו'.
- לכן נהגו החסידים לייסד 'שטיבלעך' להתפלל רק עם בני תורה. כן בישיבות היו מנינים מיוחדים לבהורים. בן תורה מכוין יותר בתפילתו, וכל בקשותיו על רוחניות, שלא כמו בעלי בתים.
- לגרש לץ מבית המדרש, ומזקה"ק מצאנו זי"ע שעשה כן.
- רק אחרי שאברהם העתיק ההרה קרא בשם ה' בתפילה. וכן תיקן תפילת שחרית אחרי שאנשי סדום לא היו בעולם. מהבעש"ט זי"ע להתפלל קודם הנץ החמה.
- כל מגמת הצדיקים להרביץ תורה בישראל, וכשבא לאיזה מקום ורואה שכבר יש מי שעוסק בכך הולך למקום אחר.
- בביאור הגמרא שבת כלב אמרה לו כי ארץ נתתני, שנתכוונה שיעסוק גם באומנות עם לימוד התורה. והשיב לה בדברי רבי נהוראי מניח אני כל אומנות שבעולם, כי גם תורה היא אומנות כענין תורתו אומנותו.
- ראינו בכל הדורות שתלמיד חכם אמיתי לא חסר לו לחם. וכן בשנות המלחמה, ועד היום הזה.
- הצדיקים רוצים שיהא ביתם מנוגב מכל טובה ויקבלו מחייתם כל יום כמו אוכלי המן.
- כשאדם נותן דעתו בממון נחשבו עיני השכל. ולזה הזהירו בבני עניים שמהן תצא תורה. וזה שאמרו הרוצה שיחכים ידרים, דרום היינו נגב שמנוגב מכל טובה גשמית, ורוצה רק בדעת תורה שאם דעת קנית מה חסרת. ואין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

דברי תורה מאת כ"ק מרן ארמו"ר הגה"ק שליט"א

בשובה ונחת תושעון

- ממרן זי"ע, דכאשר בני ישראל סובלים צרות בגלות, אין הם מתעוררים לתשובה.
- לכן סובר רבי יהושע דבאין עושין תשובה נגאלין גם בלי מלך קשה כהמון, כי אין זה דרך לעורר את ישראל לתשובה.
- אף כאשר אנשי סדום הכו בסנוורים, לא שבו מדרכם הרעה, ונשארו רעים וחטאים לה'.
- פלוגת הצדיקים בעת מלחמת נפוליאון ורוסיה, אם יכולים לעורר את ישראל על ידי צרות ומכאובים.
- קודם ביאת המשיח יהיה בחינת תרדמה אצל ישראל, גם כשירבו עליהם הצרות.
- השי"ת אמר לאברהם שבני ישראל יעשו תשובה רק כאשר יהיה להם כל טוב, בנים וממון, ולא יחסר להם כלום.

באלקים נעשה חיל והוא יבוס צרינו

דברי התחזקות והתעוררות לאור המצב הקשה בארה"ק

מתוך דברות הקודש

בעידן רעוא דרעוין בש"ק שעעל"ט – פרשת נח תשפ"ד

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים

שהרימו תרומתם קודש להדפסת הגליון

האחים הנכבדים והחשובים

בני משפחת רייך הרוממה שליט"א

כל אחד בשמו הטוב יבורך

לעילוי נשמת

אביהם הדגול והנכבד

איש חסיד נאמן ומסור שזכה לעמוד לימין קדשו של רבינו הגה"ק זי"ע

כביר המעש ורב הפעלים, שמו הטוב מפארים בהלולים

האי גברא יקרא יקר שבערכין

הרה"ח מוה"ר שמואל רפאל בן הרה"ח מוה"ר יהוקאל רייך ז"ל

נלב"ע ביום ט"ז מר חשון תשע"ה

תנצב"ה

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בשיעור חומש ורש"י פרשת לך תשכ"ז

בא שמה לרשת אותם מפניך וירשת אותם וישבת בארצם, השמר לך פן תנקש אחריהם וגו', לא תעשה כן לה' אלקיך כי כל תועבת ה' אשר שנא עשו לאלהיהם כי גם את בניהם ואת בנותיהם ישרפו באש לאלהיהם, וברש"י, כי גם את בניהם, גם לרבות את אבותיהם ואמותיהם, אמר רבי עקיבא אני ראיתי עובר כוכבים שכפתו לאביו לפני כלבו ואכלו, עכ"ל. ומטעם זה נצטוו על שבעה אומות שבה (שם כ, טו) רק מערי העמים האלה אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה לא תחיה כל נשמה, מה שאין כן בשאר הארצות שכבשו בכיבוש יחיד, לפי שרשעי הארץ הזאת הם גרועים ביותר אסור שיהא להם קיום בעולם.

על כן מיד בכניסתם לארץ נאמרו בפניהם הברכות והארורים למען ידעו את אשר לפניהם, דאם יקבלו את התורה מוטב, ואם לאו מרה תהא אחריתם ככל הגוים האלה אשר ה' מאביד מפניהם.

ושם בהיותו במקום שכב, שכאמור ראה בו שני הפכיים, וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת, כאשר אתה רואה אותה כאן הטובה היא אם רעה, כך יהא אצל זרעך לכשיבואו לתוכה, מצד אחד ישכנו בה צדיקים

ויעבור אברם בארץ עד מקום שכב עד אלון מורה והכנעני אז בארץ, וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויכן שם מזבח לה' הנראה אליו, ויעתק משם ההרה וגו'. (בראשית יב, ו-ח)

ברש"י, עד מקום שכב, להתפלל על בני יעקב כשיבואו להילחם בשכב. אלון מורה, הוא שכב, הראהו הר גרזים והר עיבל ששם קבלו ישראל שבועת התורה, עכ"ל.

הנה הרי הם שני הפכיים, מצד אחד כאן הוא נמצא וכאן היה מעשה נבלה וטומאה של שכב בן חמור, שאודותיו באו בני יעקב להילחם; ומצד שני שם קבלו ישראל שבועת התורה.

ושם צוה ה' את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל, למען דעת כי זה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז, יד), מצד אחד גדולה קדושת הארץ שמחכימה את יושביה ללכת בדרך התורה והמצוה, ומצד אחר יש שם התנברות הטומאה בצורה נוראה כפי שרואים ממעשה שכב, ששם מצאו משכנם אנשי זימה שפלים ורוצחים אכזריים. וכן הוא אומר (דברים יב, כט-לא) כי יכירת ה' אלקיך את הגוים אשר אתה

ה) איש ואיש יולד בה, כל הבא אל ארץ הקדושה צריך מחדש עיבור ויניקה וקמנות וכו'. הנה כי כן מאן דאתי מתחילה ממש דעתו ממורפת עליו ואומר הי תורה והי מצוה, מה דהוי לא הוי, עד אשר הארץ מראה לו פנים או ישקוט וינוח לו, ע"כ דבריו. ומסיים שם וקה"ק: והוא בדוק ומנוסה עיי"ש. והדברים נוראים כי מי שאינו זוכה ולא מתחזק ומתאמץ נגד הסטרא אחרא, יורד ונופל שם מטה מטה רח"ל.

*

בגמרא (סוכה מה, ב; סנהדרין צו, ב) אמר אביי לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר (ישעיה ל, יח) אשרי כל חוכי לו, ל"ו בגימטריא תלתין ושיתא הוו. ואיתא בזוהר הקדוש (תיקוני זוהר, דף ג, ב) ואינון ל"ו בארעא דישראל ול"ו לבר מארעא דישראל עיי"ש. הרי שבארץ ישראל כלבד יש מספר צדיקים כמו בכל העולם כולו, וזאת לפי שבה יותר קל לעלות מעלות בקודש. ומקובל מצדיקים דזה לעומת זה עשה אלקים, שכנגד ל"ו צדיקים שבדור יש גם ל"ו רשעים (ראה שו"ת דברי יציב, חלק ז, סימן קל אות א, בשם הגה"ק בעל דברי יחזקאל ז"ע). ולפי האמור גם בזה מיוחדת זאת הארץ, שעל אף היותה קטנה בשטח נמצאים בה רשעים כמו שיש בכל העולם הגדול, ורשע שעולה מחוץ לארץ הוא מרשיע מעשיו ביותר.

ועובדא ידענא מדו"ז הגה"ק משינאוואו זי"ע, כשחזר מנסיעתו לארץ הקדושה, סיפר לאביו הקדוש הוא וקה"ק מצאנו זי"ע, שראה בצפת אחד מל"ו הצדיקים, שהיה לבוש מעיל קצר וחבל גם

גדולים וקדושים, ומצד שני רשעים שפלים וגרועים ביותר, כענין (כתבי הרמב"ן, ח"א, אגרת ז) כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו, מחמת שאינם מסוגלים לקבל ולסבול ריבוי אור השפעת הקדושה, משל למי שמסתכל על השמש שענינו מסתנוורים ואם לא ילבוש בתי עינים בעלי זוגיות כהות ('משקפי שמש') עלול לבוא לידי עוורון. וכל הבא לארץ ישראל אם הוא צדיק מתעלה בקדושתו לאין שיעור, ואם הוא רשע מתגרע להיות כנוי ארור.

בענין זה כתב וקה"ק זי"ע בייטב לב

(פרשת שלח, בד"ה עוד יתבאר ויאמר אליהם עליו זה כנגב): הכלל המקובל בידינו מאת באי הארץ, כי בראשית בואם האדם נופל ויורד ממדרגתו, וברכות הימים ישוב למקומו ויעלה למעלה ביתר שאת וכו', על דרך שאמרו (סוכה נב, א) כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו, כמו כן לפי ערך קדושת ארץ ישראל זה לעומת זה עשה אלקים, ובעודה תחת ידי זרים הסטרא אחרא מתגבר על האדם בתחילה, עד שהאדם צריך התחזקות והתאמצות לעמוד נגדו וכו'.

והביא שם מהרה"ק רבי אברהם

מקאליסק זי"ע: ובעניןך תראה העתק מכתב מאיש צדיק תמים מארץ ישראל (פרי הארץ, מכתב לו) אשר היה בדורות הקודמים, וז"ל, מודעה רבא לאורייתא להודיע את הארץ מה הוא, הנה כמה הפוכים וגלגולים ומאורעות עידן ועידנין יחלופו על כל אחד ואחד מבאי הארץ עד כי מתדר ליה בה, ולא לקלים המרוץ, כי אם ברבות השנים עד יעברו ימי קליטה, כמו שנאמר (תהלים פו,

הנ"ל) דלעומת זה הל"ו רשעים הם אלו שמסתירים רשעתם, ומתעטפים בכגדי לבן וכיוצא בזה. וכמו נמרוד שנאמר עליו (בראשית י, ט) גבור ציד לפני ה', ומפרש האבן עזרא (שם ה) שהיה בונה מזבחות ומעלה אותם החיות עולה לפני השם, והרמב"ן השיג עליו וכתב, ואין דבריו נראין, והנה הוא מצדיק רשע וכו' עיי"ש, ונראה ליישב שבהא גופא היה תוקף רשעתו, כי היה כופר טמא ועובד עבודה זרה, אבל פשט טלפיו לומר טהור אני ומעלה עולות לה'.

*

בדומה לזה היו נביאי הבעל בומן שבית המקדש היה קיים, וכן צדוקים וקראים, שלפי רוב הקדושה בהשראת השכינה והקרבות, נתגברו לעומת זה הרשעים, והנסיין אז היה גדול למאוד, כפי שרואים בספרי הנביאים איך שתמיד הוסיפו ישראל לעשות הרע בעיני ה' והלכו אחרי הבעלים, ודרדק דבי רב שלומד נ"ך מתפלא על זה איך נתרכו כל כך עובדי עבודה זרה בומן המקדש ובומן הנביאים, אך האמת יורה דרכו שארובה בגלל שהיה המקדש על מכוננו והאיר אור גדול רום מעלה, לכן מי שלא היה ראוי להשיג ולקבל נפל ביותר עד שיצא לעבודה זרה, ולא נשארו בקדושה זולת הנוירים והכהנים הקדושים וכיוצא בהם ששמרו עצמם ולא טעמו טעם חמא, בעיר הקודש לינת הצדק (בהושענות, וע"פ הכתוב ישעיה א, כא).^כ

אזור על מתניו עם שק על כתיפו ורוכב על חמור. לשאלת זקה"ק, מנין לו שמדובר בצדיק נסתר, השיב שראה אותו במקוה בערב שבת כשהוא טובל על פי כל כוונות האר"י (ויתכן שהבחין בו עוד על ידי סימנים נוספים), ואמר: כשראיתי אחד הלבוש כאדם פשוט טובל על פי כוונות, הבנתי מיד שהוא מל"ו צדיקים נסתרים.

המשיך הרה"ק משינאווא לספר: כשהבחין אותו צדיק נסתר שאני עוקב אחריו, לבש בגדיו בזריות ויצא מהמקוה, אלא שגם אני מיהרתי להתלבש וללכת בעקבותיו. הוא התחיל להאיץ פסיעותיו בשביליה המפותלות של סימטאות העיר צפת, אבל גם אני נודרתי ורצתי אחריו, עד שהסתובב אלי וסימן לי בידיו שלא אלך אחריו, שאז נבהלתי וחזרתי לאחורי. אחר כך התחרטתי על כך, אבל כבר הגיע זמן הדלקת הנרות, והחלטתי בדעתי שמיד בצאת השבת אלך לחפש אחריו. במוצאי שבת מיד אחרי הברלה הלכתי מבית מדרש לבית מדרש לשאול אודותיו, כשאני מתאר את צורתו ושואל אם ראו איש כזה, עד שנודע לי מפי אחד שהוא מתאכנס בבית חייט פלוני. מיד רצתי לשם ושאלתי עליו, אבל לצערי הרב השיבו לי שאכן היה כאן יהודי שכך תוארו, אלא שלעתותי ערב מיד בצאת הכוכבים אמר שצריך לברוח מכאן, ואכן מיד כשהחשיך היום עלה על חמורו ונעלמו עקבותיו.

רואים מסיפור זה שכך דרך הל"ו צדיקים להסתיר דרכיהם וללבוש מלבושים פשוטים, וכבר אמרתי לפני כארבעים שנה (עין שם בשו"ת דברי יציב

^כ פירשו בספרים הקדושים (עיין בפירוש רש"י בסידור אוצר התפילות, בפסקא ד"ה אבן שתייה) הושענא לינת הצדק, דהכהנים

כמו כן, לעניננו, מי שמרשיע מעשיו בארץ הקדושה נופל ויורד מטה מטה רח"ל.

*

מדבר זה חשש אברהם אבינו כשבא עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ, שהכיר וראה בתוקף התגברות הטומאה שם, ונתיירא מאד שמא לא יוכלו בניו לעמוד בניסיון. ובהיות בן מעדיף שלא יהיו לו בנים, כהרא (ברכות י, א) רני עקרה לא ילדה (ישעיה נה, א) שלא ילדה בנים לגיהנם כותיכו. ונהירנא כד הוינא טליא כבן שלש שנים ועמדתי לפני כ"ק אמור"ר זי"ע, שבא לפניו איש אחד והזכיר את בנו בשמו ושם אמו לבקש עליו שימות מיד, מפני שיצא לתרבות רעה, (והבן הזה היה עוד פעיל כאן בארץ ישראל בין המפלגות וסר מן הדרך).

על כן, וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת, פירוש שהיו זרעך אחריו הולכים בדרכי אבות, [ודייקא אז אתן להם את הארץ הזאת]. ועל זה נאמר (דברים יא, מז-יז) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם וגו' ואברתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נתן לכם, וזאת לברכה ולא לקללה, כמו שכאשר בא אחד מחוץ לארץ ונתקלקל כאן מיד שולחים אותו בחזרה אל ארץ מוצאו מפני החשש שבהיותו כאן יתדרדר ויתקלקל ביותר, מכיון שאינו יכול להכיל ולסבול את אור הקדושה.

ואחרי שהובטח לו על כך שלא יוליד בנים לגיהנם, [והורה על בשורת הזרע ועל בשורת ארץ ישראל (רש"י) גם יחד], ויעתק משם ההרה וגו',

בענין הזה היה גם אצל צדיקים, כגון אצל הנביא אלישע נמצא גיחוי שנמנה בין ארבעה הדיוטות שאין להם חלק לעולם הבא (סנהדרין ז, א), וכן היה ידוע מאז ותמיד שהיו בכמה מקומות אצל צדיקים גבאים שאינם אינשי דמעלי, דרק מי שהיה שותה בצמא את דבריהם (אבות א, ד), כדוגמת (שמות לג, יא) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, זכה לאור גדול ועלה מעלות רמות, אבל מי שלא היה ראוי לכך נפל ונתגרע ביותר על ידי התקרבותו. כמו שפירשו במאמר התנא רבי אליעזר (אבות ב, י) והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, כלומר מנגד הרחק מאור קדושתם, והוי זדיר בגחלתן שלא תבוה על ידי התקרבות יתירה, כדוגמת גר קמן שנכבה כשמקרבים אותו בפני האבוקה (נוצר חסד שם. וע"ע פירוש הרמב"ם ורבינו יונה שם; תולדות יעקב יוסף, פרשת וירא, בפסוק ויאמרו נש הלאה). כן אף היו צדיקים ובני עליה כשבאו לפני רבותיהם מתלמידי הבעש"ט הקדושים, בעת ששהו במחיצתם וירדו ממדרגתם ולא היו יכולים ללמוד ולהתפלל כדבעי, ורק כשחזרו אל ביתם הרגישו כאור הקדושה שנדבק בהם בבית רבם. ולכן גיחוי שלא התנהג כהוגן (ראה ברכות י, ב), כשנתקרב אצל אלישע, והיה כניצוץ קמן בפני המדורה, נכבה אורו לגמרי ונפל ויורד עד לדיוטא התחתונה.

על ידי עבודתם בבית המקדש האירו והזריחו אור הקדושה על כל העיר ירושלים ולא היו יכולים לבוא ידי חטא, ואף אם נכשלו בחטא נתעוררו מיד לתשובה אמיתית. (שפע חיים רעוא דרעוין, פרשת ויגש, מאמר ג, אות ה)

וכמו שהחברייא קדישא איוו למושב להם בהרי הגליל, במירון ובצפת; גם ירושלים הרים סביב לה (תהלים קכה, ב), ומציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים (ישעיה ב, ג).

ואחרי שסר מעל אהלי האנשים הרשעים האלה או עמד להתפלל. כאשר ראינו אצל חסידים ואנשי מעשה שהיו נוסעים להסתופף בצל הצדיקים בימים הקדושים, והגם שאמרו שלא היה באפשרות לעמוד ולהתפלל שם [מפני רוב הדחק], ככל זאת העדיפו להיות נכללים בתפילת הצדיקים שטוב ומועיל לכוונה. וידיעת ההפכים שוה, שהתפילה אצל רשעים אינה מתקבלת באהבה וברצון מכיון שבמעשיהם עושים מסך המכדיל, ומבלבלים הכוונה למי שעומד ומתפלל עמהם.^א

ואמרו חז"ל (בריות ג, ב) כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטורת, ובא הלימוד

דמשנתכשר בשורה טובה נשא לכו את גליו ונעשה קל ללכת (עיין רש"י בראשית כט, א).

ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני או בארץ, וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה בית אל מים והעי מקדם ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה', ויסע אברם הלך ונסוע הנגבה. (יב, ו-ט)

צריך לבאר כוונת אומרם ויעתק, ותרגמו ואסתלק, ולמה לא אמר וילך. גם להבין מה שהרגיש לומר שהלך אל מקום הר. עוד צריך ביאור למה עכשיו דייקא עמד להתפלל ולקרוא בשם ה' (ועיין רש"י).

נראה לומר שבתחילה כאשר אמר ה' אליו (יב, א) לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, חשב שבדאי ימצא ארץ שכולה צדיקים, כמו שם ועבר ודומיהם, אבל כאשר ויעבור אברם בארץ הגיע עד מקום שכם וראה מה שייעשה שם בעוד שנים ספורות עם דינה בת יעקב וכמבואר ברש"י, וגם עתה והכנעני או בארץ [אשר כנען בידו מאזני מרמה לעשוק אהב (הושע יב, ח), ומהדברים אשר צוה כנען את בניו אהבו את הגזל ואהבו את הומה וכו']^א ואל תדברו אמת (פסחים ק"ג, ב), מיד נסתלק מעליהם ויעתק משם, וילך ההרה מקום אויר צח שטוב ללימוד התורה.

^א ראה ספר חסידים (סימן תשע): צריך אדם שהוא ירא שמים כשמתפלל לא יעמוד ולא ישב בתפילה אצל אדם רשע, מפני שכשעומד אצל אדם רשע בתפילה ירהר הרחוקים רעים ושכינה מתרחקת ממנו, ובתיב (ירמיהו יב, ב) קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם, ובתיב (תהלים כו, ד) ועם נעלמים לא אבוא, שהקב"ה מעלים עיניו מהם, שנאמר (ישעיה א, טו) ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שומע, ובתיב (ירמיהו טו, יז) לא ישבתי בסוד משחקים ואעלוז, אוי לרשע אוי לשכיננו, שהרי יהושע הכהן הגדול לקח קצת כשהלך עם אחאב בן קוליה וצדקיהו בן כנענה הורחק שערינו.

בהם, לא כמו בור ועם הארץ שעושה עיקר תפילתו על הבריאות ועל הפרנסה, רפאנו, וברך עלינו. ולא עוד אלא שגם באלו הברכות נתונה דעת לומדי תורה על רוחניות; אצל מכלכל חיים בחסד מכיין שיהא תורת חסד על לשונו, שישכיל לחדש בדברי תורה ותהא גירסתו ערוכה ושמורה בפיו ובזכרונו; בברכת רפאנו מתחנן שלא יהא לו ראש חולה וממומטם, ושיתחזק כוחו לעבודת ה' ותורתו, שיוכל להיות נעור כל הלילה מבלי להתעייף, וכיוצא בזה כל התפילה היא בכוונות שונות מדעת בעל הבית שמכנים כל בקשות תאוותיו בתפילת שמונה עשרה.

בן נמצא כתוב באגרת שכתב הגה"ק בעל התניא ז"ע (תניא, אגרת הקודש פרק א), וז"ל: ובקשה כפולה שטווחה ופרושה לפני כל אנשי שלומים הקרובים והרחוקים, לקיים עליהם שכל ימי החול לא ירדו לפני התיבה הבעלי עסקים שאין להם פנאי כל כך, רק אותם שיש להם פנאי, או המלמדים, או הסמוכים על שולחן אביהם, שיכולים להאריך בתפילת השחר ערך שעה ומחצה לפחות כל ימות החול, מהם יהיה היורד לפני התיבה על פי הגורל או על פי ריצוי הרוב, והוא יאסוף אליו בסביב לו כל הסמוכים על שולחן אביהם, או מלמדים, שיוכלו להאריך כמוהו וכו' עיי"ש. ומכל שכן שאין להתפלל עם אלו שלא זו בלבד שממהרים בתפילתם אלא שכבר מסתלקים ובורחים אצל עלינו לשבת.

הרבה פעמים ראו אצל זקני הקדוש מצאנו ז"ע, שבאמצע התפילה עמד מכסא קדשו וניגש לאחד העומדים

מחלבה דייקא אשר מלכדה יש עשרה סממנים אחרים, וכמו כן אין לצרף פושע ישראל רק כשיש בלעדיו עדה קדושה של עשרה, שהוא מתבטל אליהם (עין מהרש"א שם; וע"ע בית אלקים, שער התפילה פרק יג, שאמרו דוקא תענית ולא תפילה עיי"ש), ומכל שכן כשיש עדה של אלפי בני ישראל, שאפילו אם יהיו ביניהם כמה פושעי ישראל הרי הם בטלים, לא כן כשרוב העדה הם רשעים שפלים ונכזים וקלי הדעת, שאי אפשר להתפלל עמהם.

*

מהאי טעמא נהגו החסידים בכל מקומות מושבותיהם לייסד לעצמם בתי תפילה, 'שטיבלעך', כדי להתפלל רק עם אנשים יראים ושלמים, תלמידי חכמים ובני תורה, והקפידו מאוד שלא יתערב זר במחיצתם, ומי שרק לא גידל זקנו ('מגולח'), או אשתו לבשה פאה נכרית, כבר לא הרשו לו להיכנס. לא כמו בזמנינו שכל לץ נכנס בבית המדרש, ויש עוד שמעזי לעמוד ולצחוק בפני חברו שעומד ומתפלל שמונה עשרה, ואילו זכינו היה אחד ניגש אל המושחת הזה ודוחפו החוצה.

כמו כן בהרבה ישיבות, וכגון אצל החתם סופר והמהר"ם שיק ז"ע, התפללו הבחורים במנין מיוחד ובנפרד מבעלי בתים הטרודים על המחיה ועל הכלכלה, כיאות לבחורים שלהם מחשבות זכות וטהורות משאין דעתם שקוע במשא ומתן, וכל תפילתם בצורה אחרת, בכונת פירוש המלות באימה וביראה, בככי ובתחנונים על דברים רוחניים, כשהם מתעכבים בכייה בברכת אהבת עולם, ובברכת חונן הדעת וכיוצא

רחמים^א (זוהר ח"ב פא, ב), וכל זמן שהרשעים בעולם חרון אף בעולם, אברו רשעים מן העולם נסתלק חרון אף מן העולם (סנהדרין קיא, ב), ואז דייקא ראה אור חדש בעבודת התפילה שלו בכוונה והתעוררות, אחרי שאנשי סדום רעים ואכזריים כבר לא היו בעולם.

ודבר פלא מביע הגה"ק בעל דעת קדושים זי"ע בספרו **אשל אברהם** (או"ח סימן פמ, א) שכתבו בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע (ראה צוואת הריב"ש דף ג, א, הובא בבעל שם טוב עה"ת, פרשת נח, אות לט), קפידא שלא להמתין עד הגנץ החמה בתפילת שחרית, ושכתבו רמזו (בראשית יט, כג) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה (ראה אמרי פנחס, שער א, תורה נביאים כתובים, פרשת בא, אות סא), ולכאורה זה נגד הגמרא (ברכות כו, א) וההלכה (שו"ע או"ח סימן פמ, א) דזמן תפילה לותיקין עם הגנץ החמה, ותירצו בזה שאין הכוונה על תפילת שמונה עשרה, אלא שיש להקדים בצלותין ובעותין קודם הגנץ החמה וקודם אור היום (אשל אברהם שם). ואכן כמעט כל הצדיקים, עד ימי היהודי הקדוש זי"ע, נהגו כן להתפלל עם הגנץ החמה, וגם אלו שלא נהגו כך אמרו על כל פנים כמה תפילות בשעת הגנץ החמה.

ויבואר לפי דרכנו הרמז בכתוב, דכאשר השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה וה' המטיר על סדום ועל עמורה וגו', אז השכים אברהם ועמד להתפלל, דכל עוד שהיו הרשעים בעולם

שם ודחפו החוצה. כי אם רשע אחד נכנס לבית המדרש הוא מקלקל כל התפילות שמתפללים שם. ופעם נגיש לפני התיבה חזן אחד שלא נשא חזן בעיני קדשו, ועמד זקה"ק ונכנס אל חדרו עם עשרה אנשים להתפלל במנין בפני עצמו.

תמיד ידעו זה כלל גדול בתורה ובתפילה שאין אדם דר עם נחש בכפיפה (כתובות עב, א), על כן יש לקיים (משלי כב, י) גרש לץ ויצא מדון, וכן היה תמיד אצל צדיקים. ולא לחינם היה רבן גמליאל מכריז ואומר, כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש (ברכות כח, א). ובפרט בעבודת התפילה שהיא יסוד היסודות ויסוד האמונה, ובלי תפילה בכוונה נשאר בור ריק אין בו כלום.

*

הנה כי כן כל זמן שהיה אברהם אבינו ע"ה במקום שכם ואצל הכנעני לא היה יכול לעמוד בתפילה כדת, רק ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו להודות על הבשורה שנתבשר כפירוש רש"י, על כן ברח ויעתק משם ההרה במקום עובדי ה', ויבן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה' כתרגומו וצלי בשמא דה', שכאן היה יכול לכוין בתפילתו כפי מדרגתו.

*

על דרך זו יבואר הא דילפינן (ברכות כו, ב) אברהם תיקן תפילת שחרית, שנאמר (בראשית יט, כז) וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפילה וכו' עיי"ש, ומקרא זה כתוב אחרי הפיכת סדום ועמורה, ולהבין בעי וכי עד אז לא התפלל. אלא דאברהם איש החסד תיקן תפילת שחרית שהיא התעוררות

^א כי בתפילת שחרית החסד מתעורר בעולם, כנודע (זוהר ח"א עב, א) בסוד וישכם אברהם בבוקר' (שער הכוונות, דרושי נפילת אפים דרוש א).

דבר זה ברור ונכון שכל פעם שמגרשים איזה רשע מבית המדרש או מהשיבה, יותר קל ללמוד ולהתפלל. כמו שבמקום ריח רע בלתי נסבל כל העומד שם סותם את נחיריו, ורק משנסתלק הריח אפשר לנשום ולהריח, כך בלימוד התורה, הגם שגופו אינו מרגיש בריח רע של הרשע, נשמתו מרגשת בכך, וזה מונע אותו מלעסוק בתורה ולהתפלל כדבעי עד שיגורש לץ ויצא מדון.

ולעניננו ייאמר, שכאשר ראה אברהם אבינו ע"ה איך שאחרי העתקת משכנו מאנשי רשע עלתה בידו לקרוא בשם ה', או ויסע אברהם הלוך ונסוע הנגבה ללכת לדרומה של ארץ ישראל והוא לצד ירושלים (רש"י), ששם בעיר הקודש והמקדש יבנה מזבח ויתפלל לפני ה' ביתר שאת.

*

שבעים פנים לתורה, ווקני הקדוש זי"ע באגרא דכלה (בפרשתן ד"ה או יש לפרש בדרך הפשט) מפרש 'הנגבה' לגריעותא. וול"ק: הלוך ונסוע הנגבה, כדרך הצדיק השלם הרוצה לתקן העולם ורוצה להודיע לבאי עולם גדולת אלקי עולם, אזי מכתת גליו במקום שיוודע שאין יודעין כוחו וגבורתו של יוצר בראשית, ובמקום שיוודע שיש צדיק

עכבו בעדו מלכוין בתפילה. ואסמך עלה הבעש"ט להתפלל קודם הנץ החמה, כל עוד ולא נתעוררו הרשעים משינתם להסתובב בעולם, ושינה לרשעים הנאה להן והנאה לעולם (סנהדרין עא, ב).^ד

^ד דברי תורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר (בעידן רעוא דרעיון ש"ק פרשת נצבים תשל"ז):

איתא מהבעש"ט שיש להתפלל בהשכמה קודם הנץ החמה, ואסמך לה אקרא השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, דמשהשמש יצא על הארץ הוא זמן התגברות הטומאה, בחינת לוט, לשון לטותא, ואשר הוא כפר ואמר אי אפשר לא באברהם ולא באלקיו (רש"י בראשית יג, א)... ואכן כל תלמידיו הקדושים נהגו כך, עד כחמשים שנה אחרי הסתלקותו, שאז מחמת הרבה טעמים ונימוקים התחילו צדיקים יסודי עולם, כגון היהודי הקדוש ועוד, להתפלל במאוחר.

ונראה בביאור דברי קדשו... דאחרי זריחת החמה מדת הדין גוברת בעולם, וכדמצינו (ברכות ז, א) בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מזרח ומערב מניחים כתריהם בראשיהם ומשתחווים לחמה מיד כועס הקב"ה, וכל זמן שהרשעים והפושעים עודם טרוחים על ערסותם אין האויר מגושם כל כך. לכן בימי חכמי הש"ס הקדושים שהיו יכולים לטהר את האויר, היה עיקר זמן תפילה אחרי השעה שיצא אדם לפעלו, והם בתפילתם קידשו וטיהרו את כל העולמות, ושיברו את כח הטומאה על דרך (סנהדרין לט, ב) מניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא, והתפללו דייקא אתר הנץ, כדי לטהר את החלל, ולהמשיך התגלות כבוד שמים בכל העולמות.

להתפלל כדת, ורק ותיקין עניים ומחבבים המצוות שבימי חכמי הש"ס הם היו יכולים להתפלל עם הנץ החמה, אבל אנשים פשוטים מוטב שיתפללו קודם הנץ משיתפללו אחר כך כשיכור בלא כוונה, והוי כשעת הדחק שמותר להתפלל משיעלה עמוד השחר (שו"ע או"ח סימן פט, ח). ודו"ק.

אבל משכווחות הטומאה מתגברים תמיד, וראיתי בני עליה והמה מועטים, דלא כדורות הראשונים דורות האחרונים... לכן ציוה הבעש"ט להתפלל קודם הנץ החמה, שאז האויר יותר זך, ועולה יותר בניקל

דמוכמח הוא שלא יחסר לו לחם, כמו ששנינו (אבות ג, ה) רבי נחוניא בן הקנה אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ.

ומסתבר שבהיותה מבנתן דמוריין [מבנות אדם גדול ובעל

הוראה (ראה כתובות כג, א)] ואשת חבר, לא רצתה להעבירו מלימוד התורה ח"ו, ורק באה במענה שצריך לעסוק גם באומנות כמה שעות ביום, וכדרך שחייב אדם ללמד לבנו אומנות (ראה קידושין פב, ב). ועל זה השיב לה שאין צורך שיתעסק באומנות אחרת כאשר תורתו אומנתו, וכדעת רבי נהוראי (שם) מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאדם אוכל משכרה בעולם הזה וכו' עיי"ש, דגם לימוד התורה בגדר אומנות, כמו שאמר הרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב זי"ע לבאר ענין (שבת יא, א) שתורתן אומנותן [שנאמר על רשב"י וחביריו], כי כמו שכל אומן יש לו כלי אומנות שעל ידו הוא עושה את מלאכתו שמתפרנס בה, כך התלמיד חכם התורה היא כלי האומנות שלו, שעל ידה הוא מומשיך שפע ורפואות וישועות, עכד"ק (עיי' יטב פנים, לשבת שובה לה). ועל כן מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, כי טוב סחרה מכל סחורה (פיוט שישו ושמוחו לשמחת תורה, וראה משלי ג, יד), ומה לי ללמד אומנות לבני כשאני יכול ליתן בידו אומנות חשובה כזו.

ובן הכתוב אומר (תהלים לו, כה) נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. דבר זה נראה בעליל בכל הדורות, שאף פעם לא היה

המודיע גבורתו לבאי עולם אזי הוא מרחיק את עצמו משם, כי יותר ירויח בהודעת כבודו יתברך במקום שאין צדיק בארץ, והוא מאמר רז"ל (אבות ב, ה) במקום שאין אנשים השתדל להיות איש, והנה שם ועבר היו בעולם, אזי היה אברהם מרחיק את עצמו משם, רק היה הולך ונוסע הנגבה למקומות המנוגבים בלא תורה ויראה. עכ"ל"ק.

כי זה כל מוגמת הצדיקים להרכיב תורה בישראל, לייסד ישיבות ולהעמיד תלמידים הנונים, וכל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו (סנהדרין יב, ב), וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו הקב"ה גזור גזירה מכמלה בשבילו (בבא מציעא פה, א), וכשמגיע למקום שכבר יש שם מי שעוסק בכך הלא אין לו מה לעשות לשם, על כן הולך למקום אחר.

*

המקור לפירוש זה בתיבת הנגבה, הוא בגמרא (תמורה טז, א) על מה שבאה עכסה בצעקה לפני קָלָב אביה שהשיא אותה לעתניאל בן קנז, ותאמר תנה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתני ונתתה לי גֵּלַת מים ויתן לה את גֵּלַת עליות ואת גֵּלַת תחתיות (יהושע טז, יט), ופירשו חז"ל שם, כי ארץ הנגב נתתני, בית שמנונגב מכל טובה. ונתתה לי גולות מים, אדם שאין בו אלא תורה בלבד. ויתן לה כלב את גולות עליות ואת גולות תחתיות, אמר לה מי שדר עליונים ותחתונים יבקש ממנו מוונות עיי"ש. היינו דמאחר שיש לה בעל שכל רוי תורה נגלים לפניו, מה למעלה ומה למטה, ועליונים ותחתונים מסורים בידו, אין לה לדאוג לפרנסתה

פעם אחת בא לפניו יהודי אחד ושטח את דאגתו שאין לו כסף לצרכי הוצאות החתונה של אחד מצאצאיו. אמר לו זקני הקדוש, שמע ואספר לך מעשה שהיה אתי בעת שנמעתני על החתונה של בתי ראציל [הרבנית מהארנאסמייפל ע"ה], שהמחותן כתב לי מראש כי עלי להביא אלפיים רייניש ואם יחסר פרוטה אחת מהסכום לא תתקיים החתונה, וחפץ ה' בידי הצליח לאסוף כל הסכום ויצאתי למסע הארוך אל העיר בה תתקיים החתונה.

בהיותי על אם הדרך בא לפני איש אחד והודיע לי צערו שבביתו בת בוגרת ואין בידו פרוטה לפרוטתה בשביל לשדך אותה, ונתתי לו מן הכסף אשר בידי. שוב בהיותי בכפר אחד בא לפני איש אחד שבתו חולנית ואף אחד לא רוצה לקחת אותה, אמרתי לנפשי אני אם המחותן לא יסכים לערוך את החתונה כבר יודמן לי שידוך אחר עבור בתי, אבל המסכן הזה מו יסתכל עליו כשארש אין כל, ונתתי לו כל הכסף שנשאר בידי.

הגעתי לעירו של המחותן ביום חמישי, והחתונה נועדה להיות למחרת בערב שבת קודש, עליתי לביתו וסיפרתי לו כל אשר קרה אתי בדרך, שבאו לפני אנשים בשיחם וצערם בכביות נוראות, וריחמתי עליהם ונתתי להם את כל הכסף, ולא נשאר בידי מאומה, ועתה יודעני נא אם מסכים לערוך החתונה מבלי שאסלק את הסכום הרי טוב, ואם לאו אסע לכפר הסמוך שאנשיה בקשו אותי להיות אצלם בשבת קודש, ומשם אחזור לביתי. כששמע את סיפורי הסכים

גדול בישראל שחסר לו משהו. אף בשעת המלחמה הנוראה ניתן היה לראות איך שיש השגחה מיוחדת על צדיקים ובני תורה שניצולו, כשאף אנשי הניסמאפו נהגו בהם כבוד, והיו מקבלים מנת לחמם במדה יתירה מן הרופאים והסמורדנים למיניהם (לבד מאלו הצדיקים שנגזר עליהם אחרת מן השמים, וזה מהנסתרות לה' אלקינו), וראינו בזה נפלאות התורה שנתנה חן ללומדיה, ונתקיים בהם (משלי א, ט; וראה אבות 1, 2) כי לוית חן הם לראשך וגו'. ועד היום הוה, אף בדורו של שמד אחרי אלפיים שנות גלות, נפלא לראות איך שכל העוסק בתורה מכפנים תורתו מכרות עליו מבחוח (מועד קטן 5, ב). אכן מי שמתנהג ברמאות להתהדר באיציטלא דרבנן הוא בווי ומבוזה, אבל מי שהוא באמת תלמיד חכם ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר (שבת קיד, א) והוא בקי בארבעה חלקי שולחן ערוך, הרי הוא מרומם ונישא אצל הכל, ופרנסתו מצויה לו.

זה שאמר לה מי שדר עליונים ותחתונים יבקש ממנו מזונות, שהלא הוא מושל ומלך, דרבנן איקרו מלכים (גיטין סב, א), היעלה על הדעת שהמלך ילמוד אומנות התפירה בשביל לחבר כפתור לבגדו, וכדומה. ואם כי ביתו מנוגב מכל טובה הרי לכשיצטרך הכל יודמן לפניו, כמו זקה"ק מצאנו זי"ע שאף פעם לא היה אצלו כסף, ושמעתי מכ"ק אמור"ר זי"ע מה ששמע מפה קדשו: פלא והפלא עמדי, הלא בדרך כלל איני צריך כסף, אבל אם אי פעם חולף בדעתי איזו מחשבה ככהרף עין שיתכן שאני זקוק לכסף, מיד הכסף רץ אלי מכל עבר, עכד"ק.

מדעתו אם נותן דעתו על המטבע נכבה אור השכל ממנו, עכל"ק (וע"ע שם בפרשת ראה ד"ה וכי ירבה). וכסף היינו חשכות, ומלשון (שבת לה, ב) הכסף העליון והשווה לתחתון זהו לילה. ויש לרמוז בדברי הכתוב (קהלת ז, יב) כי בצל החכמה בצל הכסף, כמו הצל שמחשיך אור השמש כך נחשך אצלו אור התורה באם הוא בצל הכסף, שאז אין לימודו כהוגן והוא כבר לא יהא תלמיד חכם ובר אוריין, כי לא כל אדם זוכה לשתי שלחנות (ברכות ה, ב).

על כן אמרו (נדרים פא, א) הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה, כיון שיוודע דמאן דיהיב חיי יהיב מזוני ונותן לחם לכל בשר, וטוב לו דיבור תוספות אחד מאלפי זהב וכסף, שהכל הבל הבלים, ואינו מבקש לא נעלים לרגלו ולא בעקימשע רק נקודה של דעת, כמו שלא יסכים אדם להתהפך ולהיות כלב אף אם יתנו לו מליון דולר, כך יהודי היודע שאין דעת אלא דעת תורה, לא יחליף לימוד התורה בעד כל הון, ומסכים שירעב קצת ובלבד שיוכה לתורה. ובסוף ה' לא יעזובנו, כי לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם.

זה גם נרמז באומרם הרוצה שיחכים ידרים, שדרום מכונה גם כן נגב, שמרמז על כך שביתו מנוגב מכל טובה, שאינו צריך בית גדול ולא רהיטים רק מקום של ד' על ד', ואפילו לא הרבה ספרים כי התורה תהא מונחת בראשו, אז הוא יכול להחכים, שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה (ברכות סג, ב). וסופו שיתן לו הקב"ה את גולות עליות ואת גולות תחתיות, שכל רוי מעלה ורוי מטה יהיו נגלים לפניו.

מיד לעשות החתונה. ובכן אני אומר לך - סיים זקני הקדוש לאיש הנ"ל - גם אתה אל תירא ואל תראג, במח בה' והוא יעזור לך.

ובאמת כך רצונם של הצדיקים שיהא הבית מנוגב מכל טוב, ולא יקבלו מחייתם אלא דבר יום ביומו כמו אוכלי המן. כמו שנהג רבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע בכל לילה לחלק כל הכסף שבידו, ולא לן אצלו מעות (ראה אגרת הקודש בסוף ספה"ק נועם אלימלך). ולפי זה לשבחו של עתניאל בן קנו נאמר כי ארץ הנגב נתתני, שביתו מנוגב מכל טובה בגשמיית ואין בו זולת תורה ויראת שמים ועבודת ה'.

*

גם לעניננו יפורש, אשר זה היה דרכו בקודש של אברהם הלך ונסוע הנגבה, ובסגנון אחר ממה שכתב זקה"ק באגרא דכלה לפי דרכו בקודש למקומות המנוגבים בלא תורה ויראה, לדרכנו יבואר המכוון שעבד על עצמו להיות מנוגב מכל טובה גשמית, שאם עוד יש לו איזו נקודה של גשמיות זה יתייבש ויגיע לבחינת ארץ הנגב, להיות רק מלא חכמה ודעת, שגם זה מרומז באומרם הנגבה ועל דרך שאמרו (בבא בתרא כה, ב) הרוצה שיחכים ידרים, וממילא אינו חסר מאומה כי אם דעה קנית מה חסרת (ויקרא רבה א, ו, ועוד; ועיין נדרים מא, א).

ובל עוד שאדם רוצה גשמיות וכסף לא יוכל להשיג חכמת התורה, כמו שכתב בספה"ק נועם אלימלך (פרשת כי תשא, ד"ה זה יתנו) כי הצורה של המטבע היא מכבה אור גשמת האדם, כאשר יבין

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בשובה ונחת תושעון

יש לבאר על פי דברי התחזקות לנפש הישראלית מדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע (שפע חיים, רעוא דרעיון ח"א, פרשתו, מאמר א), שהביא מאמרם ז"ל (סנהדרין צו, ב), רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגורותיו קשות כהמון וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב. ועל הגליון שם צויין להגורסא בירושלמי (תענית, פרק א, הלכה א), אמר ליה רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אינן נגאלין לעולם, אמר ליה רבי אליעזר הקב"ה מעמיד להן מלך וכו'. נמצא לפי זה, דאליבא דרבי יהושע נגאלין אפילו באין עושין תשובה ואינו סובר שהקב"ה מעמיד להן מלך קשה (ועיין שפע חיים מכתבי תורה, מהדו"ב, חלק ב, סימן קעט).

וביאר ככוונת דברי רבי יהושע אליבא דהירושלמי, על דרך שאמרו חז"ל (עירובין יט, א) רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה, שנאמר (ישעיה סו, כד) ויצאו וראו כפגרי האנשים הפושעים כי וגו', שפשעו לא

בתורה"ק (בראשית יב, א-ג) ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ואעשך לגוי גדול ואגדלה שמך והיה ברכה, ואברכה מברכך ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה.

כבר עמדו המפרשים ותמהו למה הוצרך הקב"ה להבטיח לאברהם שכר וברכות לרוב על קיום דבריו, הלא הוא היה מוכן להישרף בכבשן האש על דבר כבוד שמו יתברך ובוודאי היה מקיים ציווי ה' גם בלתי הבטחת שכר.

אברהם אבינו המשיך שיתעוררו בני ישראל לתשובה על ידי חסדים טובים

ובהמשך הפרשה (יג, יג) ואנשי סדום רעים וחמאים לה' מאד. ובבעל המורים, וחמאים ד' במסורה, הכא, ואידך (ישעיה א, כח) ושבר פושעים וחמאים יחדיו, ואידך (תהלים א, ה) וחמאים בעדת צדיקים, ואידך (תהלים נא, טו) וחמאים אליך ישובו. וצריך ביאור הרמז בזה.

בתשובה. כל זאת ראה רבי יהושע ברוח קדשו, ולכן אמר בלשון תמיהה, ואם אין עושין תשובה אין נגאלין, והלא בין כך גם על ידי מלך קשה כהמן לא יעשו תשובה, ובהיות כן בהכרח לומר שיגאלו גם ללא תשובה.

פלוגתת הצדיקים בעת המלחמה בין רוסיא לנאפוליון

במחלוקת זו של רבי אליעזר ורבי יהושע נחלקו גם הצדיקים הקדושים בתקופת המלחמה הגדולה בין רוסיא לצרפת, כידוע שהרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע רצה בנצחוננו של הקיסר נאפוליון מצרפת גם אם על ידי זה יתגברו הצרות וחבלי משיח, ואמר בלשון קדשו, שילכו מראווע ועד לעמבערג שקועים עד הארכובה בדם ישראל ובלבד שתבוא הגאולה. ולעומתו הרה"ק מראפשיץ זי"ע סבר שהגאולה צריכה להיות מתוך רחמים ואמר, לשליש ולרביע לא שמענו, אם רק יחסר שלישי או רביע של יהודי אין רצוננו לשמוע ממלך המשיח, עכ"ל ק.

ונראה שהרבי ר' מענדלי רצה שנאפוליון יהיה המלך שגזירותיו קשות כהמן, כדי שמחמת תוקף הצרות יהיו ישראל עושין תשובה ונגאלין. אבל הרה"ק מראפשיץ חזה ברוח קדשו את אשר אנו רואים בעינינו לעת כזאת שריבוי הצרות אינם מועילים להחזיר בתשובה, ובזמן שדם ישראל נשפך כמים על ידי זדים ארורים אין מתעוררים למוטב, אלא להיפך שגם אלו שהאמינו בה' הרי בראותם דם נקי

נאמר אלא הפושעים, שפושעים והולכין לעולם. ומכאן הוכחה דאפילו יסורי שאול אינם משפיעים על האדם לעשות תשובה שלימה, וכפי שראו באושוויץ, שנשרפו שם מדי יום כשלושה רבבות איש בתוך המשרפות, ועוד כ"ב אלף שמפאת חוסר מקום שרפו אותם הרשעים הארורים ימש"ו בכורות ושדות, ה' יקום דמם, ובכל זאת לא התעוררו וחזרו בתשובה אף כשראו בחוש את המיתה, וגם שם היו מחללי שבת ואוכלי נבלות ומרפות שלא שבו מדרכם הרעה, ולא עוד אלא שגם אותם שמלפנים שמרו תורה ומצוות, יצאו לתרבות רעה כאשר בגין רוב הצרות איברו אמונתם בהש"ת ונהיה מצב של איש את רעהו חיים בלעו.

לבן סובר רבי יהושע שההכרח להביא את הגאולה גם בלי שיעשו תשובה, שכן גם מלך שגזירותיו קשות כהמן לא יוכל לעוררם לעשות תשובה, דמו לנו מלכות שגזירותיה קשות יותר ממלכות הרשעה של הדיימשן ימש"ו שמשלה עלינו בדור האחרון, שהרגו ורצחו שש מליון יהודים אנשים נשים ומפך בכל מיני מיתות קשות ואכזריות, ולאור היום נשפך דם נקי וצדיק ותשתכנה אבני קודש באין פוצה פה ומצפצף מכל בני העמים, לא חמל את כל נאות יעקב ולא הועיל שמד ביום עברה, כי גם אלו שאבות אבותיהם כבר יצאו מן הדת ונהיו כומרים לעבודה זרה, בדקו אחריהם אפילו עד כמה דורות וכשמצאו שמוצאם מזרע ישראל הוציאו אותם להריגה. ואף שכל אחד ראה גיהנם פתוחה לו מתחתיו באין מנוס ומפלט, לא שמענו ולא ראינו שחזרו

וזה דבר המסורה, כי ממה שקרה אצל ואנשי סדום רעים וחמאים לה' מאד, דגם אחר שבאו על עונשם לא נתעוררו למוטב, אלא ויהי לוט כמצחק בעיני חתניו (שם, יד), אנו למדים לדעת כי ושבר פושעים וחמאים יחדיו, רצ"ל דאף בבוא שבר על פושעים, בכל זאת וחמאים יחדיו בהיותם עומדים בדרכם הרעה. אי לזאת העצה היעוצה היא על ידי וחמאים בעדת צדיקים, שהשי"ת ישלח צדיקים ממתכתא דרקיעא, ומשה יפוק מן גו מדברא ומלכא משיחא מן גו רומא, עם אליהו הנביא וכל קדושי עמו, ובכך יהא וחמאים אליך ישובו ובני ישראל יעשו תשובה, מה שאין כן על ידי מלך כהמן ושבר פושעים שלא יועילו במאומה, וכדברי המדרש (ילקוט, מלאכי ג, רמז תקצה) דאין עושים תשובה עד שיבוא אליהו שנאמר (מלאכי ג, כג) הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא, מה כתיב אחריו והשיב לב אבות על בנים.

יעיאת מצרים רק מתוך רכוש גדול ולא בעיני סבל

על פי האמור יבוארו מקראי קודש בפרשה (טו, יב-ג), ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו, ויאמר לאברם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם וגו'. והתמיהה ידועה איך נפלה עליו תרדמה כאשר היה דבר ה' אליו במחזה וראה במראות אלקים את כל העתיד להתרחש עם בניו עד סוף כל הדורות ואת כל הצרות והתלאות והרפתקאי דעדרו עליה.

וקדוש נשפך בראש כל חוצות, מכרסמת בהם המינות ומתעוררים בלבכם ספיקות בהשגחת השי"ת בעולמו.

וזה שנתכוון הרה"ק מראפשיץ בדברי קדשו, לשליש ולרביע לא שמענו, דמעות היא לומר כי אלו שבבחינת שלישי ורביע ברוחניות, יחזרו למוטב על ידי הגזירות ויהיו שלמים באמונת השי"ת, אדרבה בראותם גזירות קשות ואימות כאלו עוד יאבדו גם נקודת היהדות שעדיין היתה בהם ויגיעו עד לכפירה בעיקר רח"ל. ומה עניני אנן בדור הזה, שהלכו בדם ישראל יותר מאשר מראווע עד לעמבערג, ולא רק עד הארכובות אלא עד לראש. הושעני אלקים כי באו מים עד נפש, טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושכולת שטפתני (תהלים סט, ב-ג).

לעורר את ישראל לתשובה בכח השפעת רחמים

כזאת מצינו גם באנשי סדום הרעים והחמאים, דאף אחר שהאנשים אשר פתח הבית הכו בסגורים (בראשית י"ב, יא) לא שמו אל לבם לשוב מדרכם הרעה. ושם נאמר (שם, טו-טז) ויאיצו המלאכים בלוט וגו' ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וגו', כי גם לוט חשב לתומו שבוודאי יתכוננו אנשי סדום כי העיוורון בא עליהם כעונש על מעשיהם ואז יחזרו בתשובה שתעביר את רוע הגזירה, וכפי שהיה אצל אנשי נינוה בשעתם ששבו איש מדרכו הרעה וינחם האלקים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה (יונה ג, י), ועל כן התמהמה בתקוותו שעוד יוכל להישאר שם.

זרעך יהיה כגוי אחד בארץ עם המצרים, וכמאמרם ז"ל (שיר השירים רבה ב, ה) גוי מקרב עם ועם מקרב גוי אין כתיב כאן, אלא גוי מקרב גוי, שהיו אלו ערלים ואלו ערלים וכו'. ואשר על כן לא היתה מדת הדין נותנת שיגאלו ישראל לעולם.

כאן נתבשר אברהם אבינו על שתיים רעות שיקרא את בניו בארץ מצרים, האחד הוא עצם השעבוד בעבודת הפרך, והשני שמחמת קושי השעבוד יתהפכו להיות כגויי הארצות, עד שלא יהא עליהם מלאך מליץ אחד ורק אנכי לבדי יהא הן את הגוי המעבידם. ויבואר עוד למה דייקא הן **אנכי**, כי רק אני הבוחן כליות ולב יודע ומכיר את תוכיות לבכם הטוב ושרק הצרות גרמו להם לעבור על דעת קונם.

אמנם כאשר ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, דייקא אז ישוּבו אל ה' אלקי אבותיהם ויאמינו בה' ובמשה עבדו, כי ישראל בעצם קדושים הם אלא שהשעבוד הקשה מעביר אותם על דעתם. ויש לפרש דמלת אנכי שרומזו על אמונת ה' על דרך הכתוב (שמות ב, ב) אנכי ה' אלקיך וגו', נדרש גם להמשך הפסוק, **אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול**, רצ"ל דרך אחר שיצאו ברכוש גדול ויושפע להם שפע רב, אז יופקחו עיניהם לראות כי יש מנהיג לבירה ויתעוררו למוטב.

באחרית הימים יהא בחינת תרדמה נפלה על אברם

ובאותו מחזה ראה אברהם עוד, דמה שהיה בארץ מצרים יהיה גם

ואפשר דהנה גם בארץ מצרים מצינו דבעוד שבתחילה נאמר עליהם (שמות ד, לא) ויאמן העם, הרי שלבסוף מחמת קושי השעבוד איבדו את אמונתם, וכשאמר פרעה תכבד העבודה על האנשים (שם ה, ט), באו והתריסו במשה ואהרן ואמרו (שם, כא) ירא ה' עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחננו וגו'. וכה נפלו מטה מטה עד שביציאתם ממצרים טען המקמרג מה נשתנו אלו מאלו הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה (עין ילקוט, פר' בשלח, רמז רלד; זוה"ק, פרשת אמור, ח"ג קא, ב), וזאת אף שבמצרים לא נופצו עולליהם אל הסלע ולא הלכו שקועים עד הארכובה ברם ישראל, ולא עינו אותם ברעב ובצמא, וכמאמר בני ישראל (שמות טז, ג) בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשובע, ורק זה שנשתעבדו בעבודה קשה גרם להם לאבד אמונתם בה' ובמשה עבדו. ומכאן מודעא רבה שעל ידי שעבוד ויסורים אי אפשר שיתעוררו ישראל לתשובה.

ואף זה היה חלק מהמחזה אשר ראה אברהם, שאמר לו השי"ת, ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, אבל שלא ידמה שלבסוף יצאו ממצרים מצורפים כסיג, בעלי תשובה וצדיקים דבקים באמונת ה' ותורתו, כי לא זו בלבד שלא יטיבו דרכם אלא עוד ישחיתו אורחותיהם וירעו מעשיהם, עד שלבסוף יהא מוכרח להיות וגם את הגוי אשר יעבודו הן אנכי, אני בעצמי, אני ולא מלאך אני ולא השליח, משום שהפמליא של מעלה לא יסכימו לדון את הגוי אשר יעבודו מתוך טענת המקמרג מה נשתנו אלו מאלו וכו'. ואמר וגם את הגוי, שגם

התעוררות לתשובה כאשר ואברכך ואגדלה שמך

דבר זה רמז הקב"ה לאברהם אבינו בעת שהלך לארץ ישראל דייקא, כי מעשה אבות סימן לבנים כנודע מהרמב"ן (בראשית יב, ו), ונרמז לו על אופן הגאולה העתידה דכתיב ביה (עובדיה א, כא) ועלו מושעים להר ציון וגו', שאז יעלו ויבואו כל ישראל לארצנו הקדושה.

לבן אמר לו הקב"ה, לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך, אבל גם בהיותם בארץ ישראל לא ישובו תיכף בתשובה כל עוד יעברו עליהם צרות רבות ורעות, רק כשקיימים בהם ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה, רצ"ל שלא יחסר להם מאומה ויחיו במנוחה ושלוה, ויהיה להם בני חיי ומוזני רייחי, וכולם ידעו שאם מאמינים בה' זוכים לשמירה דלעילא, אזי יתעוררו לתשובה.

ואמר עוד, ואעשך לגוי גדול, דכשיגיע העת שיראו את קיום הכתוב (דברים ה, ז) כי מי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו, וכל אחד יראה כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אזי יהא ונברכו בך כל משפחות האדמה, שכולם ירצו להתקרב אל ה' בתשובה שלימה וישמעו רחוקים ויבואו ויתנו לך כתר מלוכה.

מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת לך תשנ"ה

באחרית הימים קודם ביאת המשיח, ועל זה נאמר ויהי השמש לבוא, ועל פי המדרש (שמות רבה לא, י) עד בא השמש עד שיבא משיח. וגם על פי פשוטו של מקרא יש לומר, ויהי השמש לבוא, היינו בין השמשות כשהשמש נוטה לערוב, ומרמז על עקבתא דמשיחא בסוף יומיא. ועצם זה אשר תרדמה נפלה על אברם גם היה חלק מהמחזה, שבאותם רגעים אחרונים, כאשר מהראוי היה שיהא לילה כיום יאיר וכל בני ישראל יעסקו בתורה יומם ולילה, תחת זאת יהא חנינת ותרדמה נפלה על אברם, שעם אלקי אברהם יהיו שקועים בתרדמה ולא יעשו מאומה להביא לימות המשיח.

אף שבאותו זמן יהא אימה חשכה גדולה, ויקייים בהם דבר האמור (דברים כה, טו) והיו חייך תלאים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיך, בכל זאת לא יהא מי שיעורר אותם לדעת כי עת לעשות לה'. וכל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער (מגילה י, ב), וגם כאשר ויהי השמש לבא, שתהא עת צרה גדולה מחבלי משיח הקשים מנשוא, אפילו הכי לא יזעקו אל ה' בצר להם אלא תפול עליהם תרדמה ולא ישימו אל לבם לשפר מעשיהם, וכל זאת מהיסוד האמור שצרות ויסורים אינם מביאים את האדם לתשובה שלימה. עכרה"ק ובתוספת ביאור.

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים
נא יפנו מבעוד מועד בטלפון: 052-7140042

באלקים נעשה חיל והוא יבום צרינו

דברי התחזקות והתעוררות לאור המצב הקשה בארה"ק

מתוך דברות הקודש

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת נח תשפ"ד

וההסתר פנים מתרבה והולך, וכל הפורעניות והצרות שעברו על ישראל בגלותם דור אחר דור, בהיותם מלומדי מכות בעיניו סבל בארצות אויביהם.

והאחרון הכביד בשנות הזעם בחורבן האחרון רח"ל כאשר "בלע אד-ני ולא חמל את כל נאות יעקב הרם בעברתו מבצרי בת יהודה הגיע לארץ חלל ממלכה ושריה, גדע בחרי אף כל קרן ישראל השיב אחר ימינו מפני אויב ויבער ביעקב כאש להבה אכלה סביב" (איכה ב, ב-ג). ומאז ועד עתה נוספו עוד ועוד צרות ופורעניות לאין שיעור, ועל דא קא בכינא על דמם אשר שפך כמו מימי יאורייה.

כל זה הוא מאחר ועיקר הנאולה תהיה רק בזכות אמונה פשוטה

בהשי"ת, כאמרם ז"ל (ילקוט, הושע ב, רמז תקט) 'אין הגליות מתכנסות אלא בשכר אמונה'. לכן יבואו בני ישראל למצבים קשים ונוראים עד מאד, עד שנראה בחוש קיום הכתוב (דברים לז, יא-יח) 'וחרה אפי כו כיום ההוא ועזבתים והסתרתני פני מהם והיה לאכל ומצאהו רעות רבות וצרות וגו' ואנכי הסתר אסתיר פני כיום ההוא", וכל זאת כי על ידי זה שגם כאשר החושך יכסה ארץ, בני ישראל יאמצו לבכם להתחזק בכל כוחם באמונה איתנה,

ריבוי הצרות במטרה לחזקנו באמונה פשוטה

מה נאמר ומה נדבר בעת כזאת אשר "בוקה ומבוקה ומבולקה ולב נמס ופק ברכים וחלחלה בכל מתנים ופני כולם קבצו פארוור" (נחום ב, כא). אולם עלינו להתחזק בדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע אשר כבר אמר בזמנו, שקודם ביאת המשיח תהיה ההנהגה באופן כזה שיתעוררו קושיות ושאלות על דרכי הנהגתו ית"ש, בראותנו צדיק ורע לו רשע וטוב לו. "ואמרו איכה ידע א-ל ויש דעה בעליון, הנה אלה רשעים ושלי עולם השגו חיל, אך ריק זכיתי לכבי וארחץ בנקיון כפי, ואהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים" (תהלים עג, יא-יד).

הלא אף מלאכי השרת בראותם שסורקים את בשרו של רבי עקיבא במסרקות של ברזל נתקשו ואמרו זו תורה וזו שכרה (ברכות סא, ב), ואם בארזים נפלה שלהבת מה יענו אזובי קיר בעולם שפל הוה כשרואים רציחות אכזריות ונוראות, איך אפשר לדרוש מאנשים פשוטים להיות נבזהים ממדרגת מלאכי השרת. ומאז זמנו של רבי עקיבא ועד עתה, כמה צדיקים חסידים תמימים וישרים נהרגו במיתות משונות קשות ואכזריות,

הפח [דימוס מלשון רחמים], וכשאמרה "ספיקולא" היה העוף ניצוד. אמר רבי שמעון בר יוחאי, שמעת מן הרא אפילו ציפורה קלילא מבלעדי שמיא לא מתצדא כל שכן בר נשא. והיינו דאם העוף נתפס רק בהכרזה ממרומים, כל שכן שאותו לא יתפסו הרומאים אם לא יכריזו כך בגזירת שמים.

הלוא האמת הוא כי בלב כל יהודי מושרש אמונה פשוטה בבורא עולם ית"ש, אף שכל דבר מתלבש ומסתתר תחת הנהגת הטבע כפי שהנהיג הקב"ה בראשית הבריאה, אולם הכל כאשר לכל הוא בהשגחה פרטית ובגזירת א-ל עליון. הטומאה חפצה בכל כוחה לעקור מידינו את כח האמונה התמימה בהש"ת ובמעשיו, בכדי לעכב את זמן הגאולה.

ואולם עלינו להתבונן כי גם נימים האלה, בתוך כל ההסתר הגדול והפורעניות הנוראה, ראו גילויי אלוהית בחוש, כאשר מאת ה' היתה זאת, שעל מי שיצאה עליו גזירת שמים למות פגעו בו ידי הודים הארורים, לרוצחו רח"ל ונסתלק מן העולם, ואילו מי שלא נגזר עליו כן ראה כי הוכו הרשעים בסנוורים ולא עלה בידם להזיקו, ואף בתופת הגיהנם נשאר בחיים. והלוא עין בעין ראינו כי אף שלעיני בשר ודם היה נדמה שהמקומות שם משומרים ומוגנים על ידי חומות וגדרים וכלים מכלים שונים, הרי כאשר יצאה גזירת שמים נתבטל הכל בלא היה, עד שכולם נוכחו לראות כי "אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר" (תהלים קכו, א).

בכך יתעורר עליהם זכות האמונה ויזכו להחיש ולמהר הגאולה.

התגברות כוחות הטומאה לפרש הכל בדרכי הטבע

זהו הדבר אשר לעת כזאת מתגברים כל כוחות הטומאה להחליש ולקרר את בני ישראל מאמונה שלימה, כל מאווים הוא להכניס בכני אדם קרירות מאמונה פשוטה על ידי שמסבירים את כל המקרים והמאורעות על פי דרכי טבע המתקבלים על דעת בני אדם, שזה בסובת זה ושדבר זה גורם למקרה כזה, וכדומה בכל עניני העולם, והכל כדי שלא יתבוננו לדעת כי כל דבר הוא בגזירת שמים אשר הוא לבדו ית"ש עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

כל זה הוא מצד הטומאה אשר מזלייהו חזי שממרת הצרות היא לעורר את בני ישראל לאמונה פשוטה שבוכותה תבוא הגאולה, ולכן הם עושים כל אשר בכוחם להסיט לבבות ישראל מן האמונה השלימה, שלא ישכילו לשים אל לבם שכל המתרחש בכל מקום בעולם, הכל הוא בהשגחה פרטית מיוחדת, ושום דבר לא נעשה מאילו ושום מקרה אינו נגרם מאיזה דבר בלי שיהיה מושגח מלמעלה.

אפילו עופות שניצודים אצל הצייד הם בהשגחה מיוחדת, כמובא בירושלמי (שביעית, פרק ט, הלכה א; תוס', עבודה זרה טז, ב ד"ה דימוס) שכשיצא רבי שמעון בר יוחאי מן המערה ראה צייד אחד צד עופות. שמע רשבי" בת קול, כשאמרה "דימוס" היה העוף נמלט מן

תורה ומצוות הם השמירה וההגנה

בימים האלו מוטל עלינו להתחזק עד מאד בידיעה ברורה שבכל מצוה שמקיימים ובכל מעשה טוב שעושים, מתעוררים בשמים רחמים וחסדים לכל העולם. בכל נסיון שהאדם עומד בו בחזק נגד הרע ומתחזק כנגדו, הוא מעורר המתקה וזכות גדולה על ישראל קדושים.

לעת כזאת שבמבצע האדם שמתעורר הסקרנות והרצון לדעת מה שמתרחש בשדה המערבה, בפרט בזמננו שיכולים לראות את הנעשה שם, והדבר גובל בנסיונות קשים של שמירת עינים - כאשר אדם מתגבר כארי וכובש את יצרו שלא לפגום בעיניו ומונע עצמו מהסתכלות שאינה טובה, הוא משפיע בכך טובות וישועות לכלל ישראל.

אנו חייבים להאמין באמונה שלימה, שכל מעשה טוב, הן בענינים שבין אדם למקום כמו עבודת התפילה, וכן כל ענין הנוגע למצוות ומעשים טובים, והן בענינים שבין אדם לחברו, במעשי צדקה וחסד לעזור ולחזק איש את רעהו וכדומה, כל שכן וקל וחומר עסק התורה שעליה אמרו חז"ל (פוסה כא, א) תורה אגוני מגני ואצולי מצלי, כל רגע ורגע שאדם עוסק בתורה הקדושה, הוא מוסיף זכות לעצמו ולכללות בני ישראל, ומוסיף שריון להגן מפני הרשעים הרוצחים ימש"ו, בכך מונע ממחבל להשחית ולהרע לישראל חלילה וחלילה, כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי חגיגה, פרק א,

הלכה ז) 'ומאן אינון נטורי קרתא, אמר לון ספרייא ומתניינא'. דהיינו שהתלמידי חכמים שעוסקים בתורה הם נטורי קרתא אשר כל זכות קיום העולם תלוי בהם.

לעורר שמירה דלעילא

חובה מיוחדת בעת הזאת לעמוד על המשמר ביתר שאת וביתר עוז, להרבות בתפילה ובלימוד התורה וקיום מצוות, כדי לעורר שמירה דלעילא על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה ובשביה ה"י, בפרט אלו הניצבים במקומות סכנה ממש בגבולות הארץ ושרויים באימה ופחד מוחשש הבאות.

באו אלי הרכה אזכרות מאנשים שהם עצמם או משפחתם הקרובה נמצאים שם, ומבקשים שיתפללו בעדם לזכות שלא יבואו לידי היוק ח"ו. ואחד הזכיר עצמו אצלי שהוא ובני ביתו אינם יכולים ליתן תנומה לפעפעייהם מחמת גודל פחדם ודאגתם, כאשר כל ילדיהם, שלש בניהם ושני חתניהם, נמצאים במקומות סכנה, והוא מבקש בבכי ובחתנונים על נפשם שלא יארע להם כל אסון.

אחריות מיוחדת על חובשי ספסלי בית המדרש

לעת הזאת מוטל עלינו לדעת שעל כל אחד ואחד להשתתף ולישא בעול עם הציבור לעמוד ולשרת במלחמה, אגן בדין ללחום מלחמת השם בכך שנעורר מדת הרחמים בשמים ממעל על ידי ריבוי בתורה ומצוות, כי

אפשר לתאר גודל מעשי החסד שעושים אלו עם אלו בומנים קשים כל כך. וכבר אמרו חז"ל (ילקוט, ישעיה סג, רמו תקז) שהגאולה תהיה בזכות מצות צדקה שעושים אלו עם אלו שנאמר (ישעיה סג, א) אני מדבר בצדקה רב להושיע.

בעיקר מוטל עלינו להתחזק באמונה בכורא כל עולמים לבדו אשר בלתו אין להושיע ולידע כי אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. לא לסמוך חלילה על כוחם של בלי זיין אלא "אתה הוא מלכי אלקים צוה ישועות יעקב, כך צרינו ננח בשמך נכוס קמינו, כי לא בקשתי אכטח וחרבי לא תושיעני, כי הושעתנו מצרינו ומשנאינו הבישורת" (תהלים מו, ה-ח). רק הקב"ה לבדו יכול להחיש את נאולתנו ולהושיענו מכל מבקשי נפשנו. 'בכל דור ודור עומדים עלינו לבלותינו והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם'.

כך מגינים שלא יוכלו להרע חלילה לישראל. בפרט בחורים הלומדים בישיבות הקדושות ואברכי הכוללים העוסקים בתורה הקדושה, וכן בעלי בתים הקובעים עתים לתורה, צריכים לידע שמוטלת עליהם אחריות כבדה, האחיכם יצאו במלחמה ואתם תשבו פה, הרי מאמינים אנו באמת כי עיקר השמירה וההגנה על יושבי ארץ הקודש תלוי בריבוי של זכויות כל כמה דאפשר, שהרי אלה ברכב וגו' ואנחנו בשם ה' אלקינו נוכיר (תהלים כ, ח). על כן יראו לחזק ענין משמרות הלימוד, לעשות משמרת למשמרת, לעסוק בתורה הקדושה ברציפות יומם ולילה, שזהו יסוד השמירה על בני ישראל להצילם ולהגן בעדם מכל רע.

בד בכר צריך להתחזק במצוות ומעשים טובים, בפרט בענין החסד איש לרעהו. ב"ה שמעשי החסד מתרבים והולכים בכל עת, בפרט בעת הזאת שאי

יעמדו על הברכה ידידינו הנכבדים שהרימו תרומתם קודש להרפסת הגליון

לזכר עולם יהיה צדיק כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

ולזכות רפואתה השלימה של מרת
אלטא חיה לאה בת ריבה

נא לומר תהלים לרפואתה

ובזכות תפילת רבים ישלח לה השי"ת רפואה שלימה
בריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים

הרה"ח ר' **שמואל ברנשטיין** הי"ו - קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת

אמו מרת **ליבא דבורה** ב"ר משה יהודה ליב ז"ל

נלב"ע ביום י"ג מרחשון תשע"ה - תנצב"ה

הרה"ח ר' אריה גוטליב הי"ו

בני ברק

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר יהודה שיחי

לרגל שמחת נישואיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס שליט"א

החתונה אי"ה ביום שני הבעל"ט, ט"ו מרחשון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

המשב"ק הרה"ח ר' אברהם דוד שכטר הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לזכות בתו תחי' לרגל שמחת נישואיה במזל טוב

עב"ג המו"מ בתויר"ש הבה"ח מוריני יקותיאל יהודה ויינגרטן שיחי

בן הרה"ג ר' גדליה שליט"א

החתונה אי"ה ביום רביעי הבעל"ט, י"ז מרחשון, באולמי 'היכל רוזנברג' קרית צאנז נתניה

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ג ר' יקותיאל יהודה שימון שליט"א

ראש כולל מסגרת 30 דף גפ"ת במרכז התורה קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ג ר' יחזקאל שרגא שליט"א, וחתן הרה"ג ר' נפתלי צבי מרמורשטיין שליט"א

בהלל והודיה להשי"ת על כל החסד שעשה עמו

ולזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב

יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ר יעקב אייכל הי"ו

קרית צאנז, נתניה

המסור בלונ"פ להדפסת והפצת גליונות הדברי תורה מדי שבת בשבתו

לעילוי נשמת אביו

הרה"ח ר' חיים דוב ב"ר משה אברהם ז"ל

נלב"ע ביום י"ח מרחשון תשפ"א

תנצב"ה